

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo in uprava: Ciglarjeva 41,
Ljubljana-Moste
Mesečna naročnina 4 Din;
za Ameriko mesečno 8 Din; za ostalo
inozemstvo 7 Din.

Pol leta

Pol leta bo, kar izhaja naš »Delavski list«. Nastal je iz potrebe. Vsi smo vedeli, da v našem delavskem gibanju manjka glasila, kjer bi vsak lahko svobodno zapisal svoje misli, svoje želje. Teh pa je bilo veliko. Saj je naše gibanje v takem stanju in gre še vedno tako navzdol, da pred delavcem in pred vsakim aktivnim članom našega strokovnega pokreta stoji vprašanje, kaj narediti, da se bo to stanje popravilo, da se bo postavil red in enotnost v gibanju. Na to je bilo treba odgovoriti, zato je pa potreben list, ki bi svobodno in odkrito udaril po vseh nepravilnostih, po vseh napakah in ki bi dal besedo vsakemu delavcu, česar v nobenem sedanjem delavskem listu ni bilo. Na zastavo si je »Delavski list« zapisal: enotnost delavstva, enotnost vsega slovenskega ljudstva. Ta svoj program je dosledno izpolnjeval. Kritiziral in opominjal je vse one, ki bodisi v delavskem, bodisi v ljudskem gibanju, iz kakršnih koli razlogov ovirajo enotnost. Nam ni enotnost fraza ali pot do strokovnih in političnih pozicij, temveč živa potreba današnjega dne, kateri je treba vse drugo podrediti. Zato smo javno in odkrito pokazali tudi na vse one naše napake prijateljev našega lista, napake, ki so bile na poti in ovirale pot k takojšnji enotnosti.

In uspehi? Lahko mirno rečemo, da ga skoraj ni bilo v našem delavskem gibanju lista, ki bi v tako kratkem času toliko naredil za pravičen razvoj našega delavskega gibanja v Sloveniji. Celiti rane v tako razbitih razmerah, kot so pri nas med delavstvom, zblizati razdvojene tabore, vrniti zapuščanje v strokovne organizacije, to so težke naloge, posebno ker so vsak dan nastopale nove ovire temu delu. Tudi uspehi našega dela niso vsakomur mogoče takoj vidni. Toda uspeh iso tukaj. V širokih množicah delavstva je »Del. list« vsejal misel, da je enotnost naša najvažnejša stvar, tem množicam je tudi pokazal, kako se pride do enotnosti, odpravil je pri večini delavstva medsebojni odpor in nezaupanje med levico in desnico, izbrisal iz slovarja besede »stencičar« in »socialfašist«, »socialpatriot«, mnogim vodilnim funkcionarjem je vrnil medsebojno zaupanje. Enotnosti vsega marksističnega delavstva še ni, toda ustvarjeni so pogoji, da se ta enotnost doseže. In to je v veliki meri zaslug našega lista. Tudi je list razbijal nepotrebne predsodke do krščanske socialističnega in narodnega delavstva, ki so bili zapreka enotnosti žnjim.

Nič manjše niso zasluge lista na političnem aktiviziranju delavstva. delavstva. Razširil je misel o enotni delavski stranki vsega slovenskega delavstva. Podpiral je kmetko-delavsko gibanje in razjasnjeval, kakšna naj bo fronta slovenskega ljudstva. Največji in najtežji doseženi uspeh pa je, da je večino slovenskega marksističnega delavstva prepričal, da niso vsi katoličani fašisti in reakcionarji, da je slovenski katoliški kmet demokra-

Na vzhodu in zapadu

Vojna na Španskem

Med tem ko na fronti ni posebnih sprememb, so uporniška letala v zaledju, 30 km od Madrida, v nedeljo izvršila bombni napad na razne vasi. Napad se je izvršil v času, ko so se ljudje po maši zbirali na trgih, zato so bile žrtve precej velike. Na aragonski fronti se je republikanci v zadnjem tednu večkrat posrečilo s topniškim ognjem preprečiti zbiranje uporniških čet. Na asturski fronti se rudarji v posameznih okrožjih še zmerom trdovratno branijo. Predsednik Valencijsek vlade Negrin je zanikal vse vesti o pogajanjih s Frankom in izjavil, da bo republikanska Španija vojno nadaljevala. Prav tako je predsednik katalonske vlade izjavil, da ni govora o pogajanjih Kataloncev z glenralom Frankom. Na skorajšnji konec vojne torej še ni misliti.

Japonski pohod na Kitajsko

Japonske čete se bližajo Nankingu. Poveljnik nankinške obrambe je izjavil, da se noben kitajski vojak ne bo premaknil s svojega mesta. »Ali bomo živeli ali bomo padli. Toda če bomo padli, bo japonski osvovjevalec ta uspeh drago plačal.« je izjavil branilec Nankinga. Na severnem bojišču je nastopilo na frontah zatišje, pač pa kitajski četniški oddelki, partirani, vodijo žilavo borbo z japonskimi četami v njihovem zaledju. Partiranske čete štejejo po več ko 10.000 mož. — Te dni je mandžurska vlada poslala na meje Zunanje Mongolije, svobodne ljudske republike, ki je v zvezi s Sovjetsko zvezo, več sto ruskih belogardistov, da bi tam izzivali obmejne spopade in provocirali vojno. — Italijanska vlada je uradno priznala mandžursko vlado, vendar pa temu dejstvu nihče ne pripisuje kake posebne važnosti.

Kitajski rdeči križ je zaprosil Dunajsko združenje zdravnikov za 10 kirurgov; ker so pogoji zelo povoljni, se je prijavilo veliko število zdravnikov.

tičen in večina katoliškega malo-meščanstva tudi in da brez njih ni slovenske demokratične fronte. To je pogoj za pravičen razvoj vse nadaljnje politike slovenskega delavstva in uspehi so že jasno pred nami.

Bogati uspehi so to, čeprav niso popolni. Toda vse dosedanje delo lista naj bo vsem prijateljem zagotovilo, da bo list to delo nadaljeval z vsemi silami, ki so mu na razpolago.

Potrebno pa je, da se ozremo tudi na vse ogromne težkoče, s katerimi se je boril list tega pol leta. Začeli smo izdajati list s spornimi prištedenimi sredstvi in list se še danes ni postavil na trdne lastne noge. Kljub velikemu številu naročnikov in čitateljev se list venomer bori z denarnimi težkočami. Vestni naročniki so listu

Osvobodilno gibanje Arabcev v Palestini

Te dni so angleške okupatorske oblasti v Palestini usmrtili enega od vodij arabskega narodno osvobodilnega gibanja, šejka Farhana. Kakor znano so Angleži pričeli v Palestini po vojni naseljevati Žide, da bi v njih ustvarili protiutež osvobodilnim težnjam arabskih domaćinov. Pri tem so kajpak doseljenci naleteli na odpor Arabcev. Trezni in demokratični elementi med židi so spoznali, da je rešitev palestinskega vprašanja le v svobodnem medsebojnem sporazumu Arabcev in Židov, ne pa v vmešavanju tujih imperijalistov, ki špekulirajo z ljudstvi in podpihujejo zdaj enega zdaj drugega. Na aistem stališču stoji tudi večina arabskega ljudstva, ki odklanja angleški načrt o razdelitvi Palestine na dva dela, židovski in arabski, pri čemur bi bili Arabci močno prikrajšani. Predstavniki Židov, t. j. židovski kapitalisti, pa o kakem sporazumu z Arabci niso nič slišati, ker se zanašajo na to, da bodo Angleži boljše branili njihove interese. Z druge strani pa Italijani kot najnovejši »zaščitniki mohamedanstva« hujskajo Arabce proti Angležem. Pri tem so naleteli na podporo samo pri fevdalnih vladarjih raznih arabskih plemen in držav, ki so Musoliniju izročili »meč branilca islama«. Arabske ljudske množice se bore za demokratično rešitev vprašanja.

Pred meseci se je vsearabski kongres odločno izrekel proti vmešavanju Anglije in Italije v palestinske in vobče arabske razmere, obsodil izdajstvo painslamskega kongresa, ki se vdnja fašistični Italiji in se postavil na stališče samoodločbe in svobodneg asporazuma med Žid in Arabci. aTko edino pravilno politiko zastopa tudi židovsko delavstvo v Palestini. Kolikor smo v našem listu palestinsko vprašanje kdaj naplačno tolmačili, se je to zgodilo na podlagi informacij, ki so nam bile na razpolago iz meščanskih listov.

omogočili izhajanje, neredni naročniki pa so nas spravljali v večno nevarnost, da bo list prenehal izhajati. Denarne težkoče so glavna ovira, da list tudi vsebinsko ni bil še boljši, da organizacija kolportarže in zaupništva ni bila boljša, da zveze z dopisniki in zaupniki niso bile tesnejše. Poleg tega pa se je list moral boriti še z drugimi težavami. Sovražniki delavstva in demokracije so se trudili, da bi list zadušili in to z najogabnejšimi napadi. Istočasno pa smo tudi iz delavskih vrst bili napadeni kot trockisti, ali pa so se norčevali iz nas radi naše borbe za enotnost delavstva, za sodelovanje s katoliškimi kmeti itd. V tem dvojnem ognju smo se morali boriti mi s takimi izvenredakcijskimi težavami, da smo včasih že kar obupali, da bo list še izšel, ob-

Dr. Schacht odstopil

Iz nemške fašistovske vlade je kot gospodarski minister zletel zadnji, ki se je še kolikor toliko zoperstavljal gospodarski politiki hitlerjevskega režima. Ta gospodarska politika je usmerjena izključno le k oboroževanju. Odtod Göringova »štiriletka«, ki naj izrabí vse materialne možnosti Nemčije in vklene vse gospodarske panoge v vojno gospodarstvo. Po odhodu dr. Schachta je postal gospodarski minister nacional-socialist dr. Funk, dejanski diktator nemškega gospodarstva pa je general Göring, ki ima do nastopa novega ministra (do januarja 1938) neomejeno oblast v gospodarskem življenju Nemčije. To je tisti Göring, ki je pred nedavnim v Stuttgartu dejal: »Nič me ne ovira, da ne bi vpeljal krušne karte. Če je to ljudstvu všeč, na to se poživžgam.«

Chautemps in Delbos v Londonu

V središču dogodkov preteklega tedna je vsekakor potovanje franc. ministrskega predsednika in zunanjega ministra Delbosa v London. Angleška vlada se hoče s francosko posvetovati o predlogih, ki jih je Hitler postavil lordu Halifaxu v Berlinu. Ti predlogi imajo za izhodišče imperijalistično zamisel o štirih evropskih velsilah, Angliji, Franciji, Demčiji in Italiji, ki naj bi si med seboj razdelile vpliv in varuštvo nad ostalimi malimi narodi. Hitler v svojem predlogu ne zahteva nič manj kakor to, da se mu puste svobodne roke v srednji in jugovzhodni Evropi, to se pravi, da lahko Nemčija v teh delih Evrope vsiljuje svojo voljo manjšim državam, predvsem Čehoslovaški in Avstriji, se vmešava v njihove notranje stvari in jih izpremeni v nekeke kolonije v osrčju Evrope. To bi kajpak ogrozilo najosnovnejše interese Francije, ki ima ravno v tem delu svojo najboljšo zaveznico Čehoslovaško; z uresničitvijo Hitlerjevih predlogov bi bila Francija osamljena, izročena na milost in nemilost nemškemu imperizal-

enem pa nam je to delalo še nove nepredvidene stroške.

Toda list je ostal in bo ostal. Zahvala za to gre predvsem požrtvovalnim sodelavcem, vsem rednim kolporterjem in zaupnikom, stalnim dopisnikom in redno plačujočim naročnikom. Od njih je odvisno vse. Gotovo ni delavca-čitatelja, ki se ne bi zavedal, kako silno važen in dragocen je »Del. list« za naše delavsko gibanje in za slovensko ljudstvo sploh. Če bi pa vsak delavec vedel, koliko truda in skrbi, koliko žrtv, koliko neprespanih noči delavcev, ki celi dan težko delajo v tovarni, je v vsakem listu, bi mu ne bilo žal ne časa ne denarja.

Vsi delavci na delo za »Delavski list«! Naj živi in se širi naš »Delavski list«!

zmu. Jasno je, da Francija teh predlogov ne more sprejeti. Anglija, ki hoče biti posredovalec v evropskih sporih in ki končno zmerom posreduje v korist fašističnih držav, bi rada pridobila Francijo za popuščanje nasproti Nemčiji. Nemčiji pa bi se Anglija rada približala predvsem zato, ker bi jo s tem odtrgala od Italije in oslabil nevarnost, ki preti Angliji od strani Italije ob Sredozemskem morju in v vzhodni Afriki. Ta vsestranska prepletenost imperijalističnih nasprotij je ena izmed največjih ovir za skupen nastop demokratičnih držav proti rušilecem miru.

Švica ostane demokratična

V nedeljo je bilo v Švici glasovanje o predlogu, ki so ga postavili narodni socialisti in ki se nanaša na prepoved prostozidarstva v Švici. Ker ta predlog posega globoko v demokratične pravice švicarskega državljana, je bil kajpak z ogromno večino glasov odklonjen. Proti prepovedi so glasovali vsi demokratični elementi od delavskih strank do katoliških. Fašizem je v tem doživel podoben poraz kakor so ga pred meseci belgijski fašisti »reksisti«.

Velik protijaponski pokret v Koreji. Londonski listi prinašajo poročilo dopisnika iz Koreje, da je tam izbruhnil velik nacionalni pokret, na čelu z omladinskimi organizacijami. Pokret je zavzel tolikšen obseg, da je komandant japonskih čet v Koreji, general Minami, zahteval od Tokija pojačanje dveh divizij. Glavna parola korejskega pokreta je: »Dol japonska okupacija, borba za svobodo Koreje izpod tujega jarma!« V pokret pristopajo največ kmetje, japonske oblasti so aretirale več oseb, katere smatrajo za huj-skače in voditelje upora.

Politični položaj pri nas

Aktivnost združene opozicije

Združena opozicija je v zadnjem mesecu precej aktivna in prireja celo vrsto zborovanj, konferenc. Samo v zadnjem tednu je imela združena opozicija zborovanja v Smederevski Palanki, Mladenovcu, Podgorici, Beličanih, Čačku itd. KDK je zborovala v Novem Sadu in v Zagrebu (sestanek vodstva), sama HSS je imela shode v Zagrebu, Splitu in na Hvaru. SDS je zborovanja v Sremski Mitrovici, zemljoradniki v Dubici in Donjih Suvačih. Toliko samo po poročilih »Politike«.

V Sloveniji ni imela opozicija nobenega shoda ali konference.

Boj med unitaristi

Medtem ko »Samouprava« v Beogradu v prvi vrsti tolče po Združeni opoziciji in jo obklada z najgršimi imeni, je »Slovenec« še vedno v hudem sporu z JNS. Prepri gre v prvi vrsti zato, kdo je večji Jugoslovian. »Jutro« vsak dan izziva »Slovenca«; glej, tvoji prijatelji pravijo, da smo en narod, torej unitaristi, kaj pa ti praviš k temu? »Slovenec« pa mečka in še do danes ni jasno odgovoril. Ali je to prav, kar piše včasih v svojih uvodnikih, ali to, kar trdi jo njegovi prijatelji? Težko je sluziti dvema gospodarjema.

C. S. A. R. — tajni odbor revolucionarne akcije v Franciji

Tako se imenuje ilegalna organizacija, ki je v Franciji pripravljala fašistični puč. Na čelu te organizacije je stal Rugen de Louche. V njegovem podjetju: Pomorskem in rečnem hipotekarnem fondu, so našli natančne račune zgradb delavskih organizacij, levičarskih listov, ministrstev, stanovanja L. Bluma, načrte pariške kanalizacije, kjer so bile posebno označene tiste proge, ko vodijo do parlamenta in ministrstev. Poleg tega so odkrili zelo veliko falsificiranih listin, s podpismi ministrov in vojaških poveljnikov. V zvezi z zaroto je bil odoslej aretiranih 26 ljudi, med njimi tudi general Disenieur, voditelj »Zveze odborov za samobrambo« in vojvoda Pozo di Borgo. Policija odkriva vedno nove zaloge streliva in orožja, ki je tujega nemškega in italijanskega izvora. V nekm skrivališču pa je odkrila tudi francosko vojaško orožje ki je bilo ukradeno iz francoskih skladišč. Na mnogih mestih v Franciji so našli zaboje streliva in orožje, ki so ga zarotniki odvrgli iz strahu pred preiskavo.

Zarotniki so bili pripravljeni na vse. Imeli so 'celo pripravljene obleke za poveljnike in generale. Znake z belo lilijo na modrem polju (kraljevski znak) ovite s trobojnico, so imeli tudi v veliki množini v zalogi. Njihov namen je bil, vzpostaviti kraljevino v Franciji. Poleg tega pa še zelo veliko znakov levičarskih strank. S pomočjo teh znakov so hoteli vprizoriti »komunistični puč«, ki naj bi bil povod za monarhistično vstajo. Po svojem časopisu so že pripravljali javno mnenje s takimi namigavanji, da komunisti pripravljajo oborožen upor.

Aretirani so bili tudi trije trgovci iz Alžira, ki so tam organizirali uporniško vojsko, razdeljeno na oddelke po 10 in 30 mož. Ti naj bi v odločilnem trenutku posegli v boj. Podrobnosti za enkrat republikanska vlada še čuva. Izdano je bilo obvestilo (komunike) o izrednem obsegu zarote z zagotovilom, da bodo vsi, ki so pripravljali upor proti republikanski vladi in demokratični Franciji, najstrožje kaznovani. Zaroto je organizirala

francoska kapitalistična in veleposelstniška reakcija. General Disenieur je eden izmed zelo vplivnih ljudi v finančnih krogih, vojvoda Pozo di Borgo pa je eden najbogatejših ljudi v Franciji. Jasno je, da kljub podpori francoskih denarnih mogotcev zarotniki sami niso zmogli ogromnih izdatkov, ki jih je tako podrobna organizacija in oborožitev zahtevala.

Tudi izvor orožja kaže na zvezo in podporo iz inozemstva. Za enkrat pa o tem v javnosti še ni nič točnejšega in znanega, obstojajo le močne domneve, da je bilo središče vrganizacije v inozemstvu.

Kako gre kapitalu v Jugoslaviji

»Trepča Mines«, svinčeni in cinkovni rudniki v Srbiji, so v angleških rokah. Delniškega kapitala ima 270 milijonov Din. Dobički te družbe so ogromni. Dividenda vsako leto raste. L. 1933-34 je bila 12%, letos pa že 30%. V štirih letih so dobili 87% dividende. To se pravi, da bodo delničarji drugo leto imeli izplačan ves vložen kapital in še bodo lastniki 300 milijonov Din vrednega rudnika, ki jim bo prinesel vsako leto 80 do 100 milijonov Din čisteta dobička. Letos so dobili izplačanih 79 in pol milijona Din dividend.

Borski rudnik je l. 1936 imel 1388 milijonov Din čistega dobička. — Trboveljska premogokopna družba pa ima 15.8 milijonov čistega dobička (dobiček, ki je vložen drugam, je odštet!). b

Tak je zaslužek kapitala v celi Jugoslaviji. Ne gre mu slabo! Toda vendar ne gre vsakemu kapitalu enako. Borski rudnik v Srbiji plača v primeru s čistim dobičkom 8.1% davka. Trboveljska premogokopna družba v Sloveniji pa 62%. Torej sorazmerno osemkrat več TPD kot Bor. Seveda se Bor lahko veliko lažje razvija kot pa TPD.

Kaj si storil ta mesec za »Delavski list«?

„Farno občestvo“ „Slovenskega delavca“

Ko je katoliško delavstvo v krščansko socialistični Jugoslovanski strokovni zvezi začelo misliti s svojo glavo in se ni pokorilo vodeči mkatoliškimi politikom in kapitalistom, se je nanj vsulo ogenj in žveplo. Ko je v J. S. Z. vedno bolj dozorevala ideja enotnosti z razrednim strokovnim gibanjem, je bila mera polna. Danes je med katoličani splošno razširjeno, da so krščanski socialisti skoraj isto kot komunisti in avtoriteto spoštujejo »mladci« in »stražar v viharju« se najbrž s strahom prekrizata, ko čujeta to ime.

Nato so z J. S. Z. nezadovoljni voditelji v katoliškem taboru osnovali zvezo združenih delavcev. To je bilo istočasno, ko so v južnih delih države osnovali Jugoras. Obe organizaciji sta imeli namen, pridobiti vsaj en del delavstva za J. R. Z., torej razširiti oporo J. R. Z. tudi med delavstvo. Toda glavni in najvažnejši cilj združenih delavcev (in Jugoras-a) je — razbiti, kjer se le da, enotnost delavstva. Zato je zveza združenih delavcev razbijaška, podjetniška organizacija.

To dokazuje tudi »Slovenski delavec«, glasilo Z. Z. D. Seveda si »Slov. delavec« ne upa nastopiti pred delavci naravnost proti enotnosti delavcev. On dela to previdneje in pravi: Katoliški delavec spada v katoliško skupnost, katoliško enotnost. V uvodniku »Naša skupnost« (št. 7) pravi:

»Zato je naš klic: **nazaj katoliški skupnosti, ki se odraža v farnem občestvu in stanovski ureditvi družbe.** Vsaka fara mora imeti lastno in le eno prosvetno društvo, vsaka fara mora imeti lastno strokovno organizacijo, ločeno po stanovih, posebej za delavce, posebej za kmete. Eno mladinsko organizacijo, eno prosvetno organizacijo, vse te organizacije pa morajo biti po svojih župnijah in centralah povezane v skupni posvetovalni forum.

Kaj to pomeni? Iztrgati katoliške delavce iz delavske enotnosti in spraviti jih pod kapo katoliškim podjetnikom. Saj mora biti vendar jasno in katoliški delavci tudi iz izkušnje vedo, da imajo v taki

»farni skupnosti« ali »občerkatoliški skupnosti« delavci zadnjo besedo. Vaški gostilničar, župnik, veleposestnik in podjetniki bodo odločili, ali naj katoliški delavec stopi v mezdnó gibanje ali v štrajk, oni mu bodo dovolili, ali na jse bori z marksističnim delavstvom ali ne. Pomislite, katoliški delavci v Duplici se bodo morali posvetovati s svojim katoliškim podjetnikom in njegovimi prijatelji, ali na igredo proti njemu v borbo!! Tako bi izgledalo farno občestvo »Slovenskega delavca« v praksi!

Razbiti enotnost, služiti podjetnikom, podpreti reakcijo je namen Z. Z. D. Seveda se včasih navduši za enotnost: takrat, ko nima v podjetju nobenega delavca, pa se hoče prilepiti k pogajanjem, da bi dobila vpliv na delavce. Včasih celo vodi kako akcijo delavstva: če dobi povelje od svojih gospodarjev, da je treba uničiti tega ali onega konkurenta ali politično nasprotnega podjetnika.

To nas ne sme motiti. Z. Z. D. j edanes v Sloveniji glavna opora kapitala med delavstvom za boj proti delavstvu.

Za enotnost

Prinašamo radevolje dopis, ki so nam ga poslali delavci, ki stvarno gledajo na sedanost in bodočnost.

Vsi mi delavci, brez razlike političnega in verskega prepričanja, smo prišli v obrate in tovarne iz enega in istega razloga, da prodamo našo delovno silo in dobimo zato potrebna sredstva za preživljanje.

Podjetnikom je nujno potrebno poleg strojev in sirovin, za izdelavo blaga naša delovna sila. Zato nas niso vzeli v službo radi tega, da nam nudijo zaslužek, pač pa zato, ker brez nas ne bi mogli vstvarjati milijonskih dobičkov. Delavske roke vstvarjajo vse dobrine sveta, katere nudijo posestnikom produkcijskih sredstev najbolj udobno življenje. — A na drugi strani se delavstvo nahaja v zelo mizerneem položaju, tako sla-

Mimogrede omenjamo, da se Z. Z. D. in »Slovenski delavec« borita za stanovsko ureditev države, torej v bistvu fašističen sistem, kjer imajo vso besedo samo podjetniki, s tem torej kapital.

Taka je prava podoba Z. Z. D. in »Slovenskega delavca«. Kapital in reakcija se poslužujeta vseh sredstev, da bi razbila delavstvo in ga onesposobila za boj. Eno tako sredstvo je Z. Z. D. s svojim farnim občestvom. Nihče ne nago-varja katoliškega delavca, da zapusti vero in cerkev, v naši skupni delavski borbi je pošten in borben katoliški delavec ravno toliko vreden kot marksistični. Nihče tudi ne brani katoliškim delavskim organizacijam sodelovanje z drugimi katoliškimi organizacijami. **Mi le svarimo katoliške delavce, da jih podjetniki in njihovi politični prijatelji pod plaščem katoličanstva ne potegnejo v svoj tabor, ne naredijo iz njih orodje za razbijanje naše delavske enotnosti in naše delavske borbe.**

Marsikateri delavec gre v Z. Z. D., ker je nepoučen in ne vidi njenih pravih ciljev. Te delavce je treba dobiti za enoten nastop dokler ostanejo v Z. Z. D., vedno pa jim je treba razkrinkavati Z. Z. D. v pravi luči, kot sovražnika delavstva in delavske enotnosti.

ba prehrana, obleka in stanovanje, pogosto obolenje in brezposelnost. Borbe delavce vproti temu mizernemu položaju se zaključijo redko z uspehi. Zakaj? Vzrok temu je z eno besdo povedano **naša neenotnost**. Nerazumljivo je to, da med nami, ki imamo vsi enake interese, obstojajo kar štiri strokovne organizacije. Mi delavci smo šli v te organizacije z namenom, da si potom njih izboljšamo svoj položaj. Pri tem smo se marsikaj naučili. Videli smo, da več strokovnih organizacij vodi med seboj strankarsko in partizansko borbo, mesto da bi se borile za enoten cilj, pomagati in izboljšati delavstvu položaj.

Neuspešno končana stavka tekstilcev lanske leto nam mora biti v svarilo. Na eni strani armada 14.000 delavcev, na drugi strani pa 60 podjetnikov. Kakšna razlika!

D. Pleš:

Lipetove štorje

(Dalje.)

Bilo je prijetno, suho vreme, kakor ustvarjeno za zidanje. Zidarji in njihovi pomagači so se potili, polir pa od priganjanja. To je skakal okoli vseh! Delali so od zore do mraka, dvanajst ur in še več. Lipe se je zvečer kar zavalil na prične. Vso noč je spal kakor ubit. Ničesar ni slišal in da ni bilo bolj budnih delavcev, ki so ga potegnili s slame, bi zaležal marsikakšno jutro.

Nekaj ga je pa le motilo v spanju in mu katerikrat branilo, da bi se dobobra odpočil. Sanje! Niso ga vznemirjale vsako noč, a pogosto se mu je prikazal oumdača vas, še večkrat pa Čikova Marjanca.

Enkrat sta sedela v šoli, drugič sta se lovila po pašniku, potem spet sta ogrebala krompir, obračala seno ali pa napajala živino. Vselej mu je šlo na smeh, ana srečo njegovega smehljanja tovariši niso mogli opaziti, saj je bila noč in Lipe se je vselej obrnil v svoj kot.

Lipetu so že pognale brčice pod nosom, nekam krepak je postajal. Kadar je videl kakšno pripravno deklino, je razširil oči in če je bil preblizu zastavnih žensk, mu je šla kri v glavo. Nekaj je gomazelo po njegovih kosteh, nerodno se je vrtel in če je le mogel, se je izognil vseh takih prilik, ki so ga spravljale v zadrego.

Njegovi sostanovanci so bili večinoma izkušeni možje in od sile navihani fantje. Med večernim pomenkovanjem so obdelovali tudi ženske, pripovedovali svoje doživljaje in se režali nevednežem in navnežem. Tudi Kekec je prenekatero požrl. Če so preveč planili po njem, jim je ušel na slamo, se obrnil v kot in prav gotovo kaj sanjal.

Neki večer so prinesli v barako vino in dobre volje je bilo več kakor drugeskrat. Zato je bilo pa več tudi govorjenja. Lipe pa prav tisti dan na bil razpoložen za take reči. Bolj ko so ga ogovarjali, manj jim je odgvarjal.

»Zarjubljen je!« je potuhtal starejši zidar.

»Norec! Od daleč jih gelda! Žensko je treba prav obrniti, drugače ti uide! Nas poslušaj, ki imamo kaj

skušenj. Bolj ko je človek boječ, prej se opeče. No, se že še izučiš, kaj je ženski svet!«

Tako je govoril dolg, črnolas, še mlad zidarski pomagač.

Vsi so se smejali, ker so bili prepričani, da je dobro povedal. Lipe je pa spoznal, da se ne kaže bosti z njim in mu je samo prikimal. Potem se je spravil spat. eN samo, da se ni maral prerekati, tudi vino mu ni dišalo in preveč so kadili ob dolgi mizi.

Ta večer je nenavadno mnogo mislil na Medvedjo vas, pa sam ni vedel, zakaj. eŠ zaspal ni zaradi tega tako hitro. Ko ga je pa spanec le premagal, je bil kmalu v sanjah.

Hodil je po rodni vasi. Mrak je ovijal hiše, pasji lajež je potihnil, vse se je pomirilo. Skozi oblake je silila polna luna, pa ni mogla takoj pogledati, kaj delajo pridni vaščani. Lipe je izkoristil priliko. Splazil se je do Čikove hiše, pregledal je okolico, zlezal za skedenj in prinesel lestvo. Ko jo je prislonil k podstrešju, se je smejal prepričan, če je varno in potem je brž smuknil na vrhnji klin, ki je bil tik pod Marjančinim oknom. Tega je previdno odprl, vtaknil glavo skozenj in takrat je šele okusil, kaj se pravi srčno trepetanje. Rebra so ga zbolela od udarcev srca. Pretilo mu je toliko nesreč!

Lahko bi se prevrnila lestva in obvisel bi med nehom in zemljo.

Lahko bi ga zalotili vaščani in ga proglasili za kurjega tatu, ki je šel celo v podstrešje stikat za košjimi gnezdi.

Lahko bi se zbudila Marjana, zagnala krik, ga pahnila na tla in ga tako pri priči poslala k svetemu Petru.

Tisoč nesreč je zijalo vanj. Poldrug meter od nje ga je pa globoko dihala Marjanca in mu še bolj razburjala srce. Obotavljati se ni smel. Zlezal je v kamro, stopil v kot in se pomiril ob prelepi sliki. Luna je tedaj prodrla oblake in posvetila na čisto posteljo. Pod belo odejo so se enakomerno dvigale Marjančine prsi, na vzglavju je spokojno počivala njena glava, čedni kodrčki so ovijali brhek obraz.

Lipe se je pobožno zamaknil, potem ga je pa kor samo gnalo bliže. Naenkrat je sedel na stranici, in ne da bi sam vedel za to, je dekleta prijel okoli vratu in se sklonil nadenj.

»Marjanca, moja ljuba piška...«

Videl je, kako srčkano se je nasmehnila. Stegnila je roki, ga pobožala po glavi, oči pa ni odprla.

»Lipe, moj dragi mucek...« je zašepetala.

Srečen je bil, presrečen.

Tesno jo je objel, ona njega, poljubila sta se z dolgim, večnim poljubom. V sreči je Lipe pozabil na lestvo in na vse nesreče, ki so ga čakale, ko se bo vračal. Ni se mogel odtrgati od Marjančinih ust.

Postajalo mu je vroče, vse bolj in bolj, poljub ga je nekam dušil, peklo ga je po vsem telesu, on pa ni mogel od Marjanice. Zazdelo se mu je, da nekje vpijejo ljudje, on se pa ni menil zanje. Potem je slišal nekakšne trobente, zvonilo je plat zvona, njemu je bilo pa vedno težje. Marjanca ga je že onesveščala s svojim dolgim poljubom. Vse se je nekam čudno zmešalo. Kekec se je počutil kakor oni, ki umirajo od sreče.

Ljudje pa mu niso privoščili tako lepega konca.

Okoli sebe je zaslišal divje krike.

»Gori! Lipe! Kekec! Vstani!

Saj ni ležal pri Marjanci, samo objemal jo je. Ljudje niso geldali na to. Kričali so vedno bolj, trobente so bile glasne kakor za sodni dan, zvonilo je tako kakor bi Turek ropal po deželi.

Lipe se je divje stresel. Bil je ves vroč, a naenkrat so ga polili s tako močno vodo, da ga je vrglo kvišku. Zadel se je v tram, zamahnil je okoli sebe, odbil nekaj desk in pogledal skozi razdrapano streho. Še zmeraj napol v snu, ni verjel, da je v baraki ne pa v Čikovi kamri. Trobente, zvonovi, kričanje, vse to je bila resnica, ki mu tisti trenutek ni šla docela v glavo. Videl je brizgalne, uniformirane ljudi, vodne curke in polno rok, ki so mu mahale, naj pobriše iz svojega gnezda.

Spomnil se je Marjanice in se tako zbal zanjo, da je divje zakričal:

»Moja piška!«

Ljudje so se mu zasmejali, od Lipeta je teklo kakor po žlebu. Mož s čelado je pomeril vanj brizgalko. Curek ga je podrl, mu zrahljal kosti in mu prepodil vse sanje. Brž se je pobral in ker mu ni kazalo drugam, je skočil med ljudi, ves moker in zbezan, pa zmučen kakor še nikoli v svojem življenju.

(Dalje prih.)

Pa je vendar zmagala manjšina. Zakaj? Zato, ker je bilo tistih 60 podjetnikov kompaktno organiziranih, brez razlike narodnega, političnega ali verskega prepričanja vsi v eni organizaciji, dočim smo bili delavci razdeljeni na štiri organizacije. In povrh so bila še nasprotstva med posameznimi skupinami. Radi tega stavka ni izpadla uspešno za nas, kot bi morala. In jasno nam mora biti ysem, da nam taka razkosanost grozno škoduje. — Zato moramo vsi delavci vseh obratov in vseh organizacij, ki dejansko občutimo na svojih ramah vse posledice te razkosanosti, javno in odločno povedati, da smo za **enotno razredno delavsko organizacijo**, katera je danes predpogoj za dosego boljšega življenja. Minimalne mezde so določene vsem enako, ne glede na to, kakšnega prepričanja je kdo, zato je dolžnost vseh delavcev, ki se količkaj zavedajo, kaj pomeni enotno delavstvo po vseh obratih in organizacijah, da pripravljajo pot tej enotnosti.

Se večja dolžnost do tega pa veže tiste ljudi, ki so radi nas postavljani na vrhove naših razrednih organizacij!

Duh časa zahteva enotno strokovno organizacijo!

Ravno tako, kakor strokovna enotnost, pa nam je delavcem potrebna tudi politična enotnost. Ni dovolj, da smo enotno strokovno organizirani, v politiki pa podpiramo razne unitaristične, delavcem škodljive stranke. Posledica tega je, da mi delavci nimamo svojih zastopnikov na merodajnih mestih, kjer se sklepajo razni zakoni in uredebe, katere se potem izvajajo na naš račun. Kakor za strokovno enotnost, moramo delati vsi tudi za enotno delavsko stranko, katera mora z ostalimi delovnimi sloji, kmeti in malimi obrtniki, skupno zastopati interese slovenskega delovnega ljudstva!

Vsi na delo za strokovno in politično enotnost delavcev!

Delavci in delavke tekstilne tovarne v Ljubljani.

Gospodarstvo

Nov državni proračun

Finančni minister je predložil skupščini nov proračun za l. 1938-1939. Proračun znaša 12.180 milijonov in je za 1270 milijonov večji od lanskega.

Posamezne postavke proračuna so zvišane: civilna kraljeva lista +236.035 Din in znaša 3.096.958 Din; ministrstvo pravde +35 mil. 430.700 (394.882.600) Din; ministrstvo prosvete +68.388.096 (939 mil. 134.394) Din; min. notr. zadev (polic., žandarmerija) +62.879.540 (601.157.169) Din; kmetijsko min. +6.800.000 (51.580.828) Din; min. vojske +313.000.000 (2.772.165.957) Din; min. za soc. politiko +25 mil. (244.995.850) Din.

Davki:

Letos (1936-37) je bilo na **neposrednih** davkih iztirjanih 1.509.7 milijonov Din. Predvidenih je bilo 1.472 milijonov, torej je bilo iztirjanih 37.7 milijonov več kot je bilo predpisanih. Največji je bil **uslužbenskem** davku, kjer je bilo vplačanih 32 milijonov več davka kot je bilo preračunano.

Prav tako je višek pri **posrednih** davkih znašal za trošarino 15.7 milijonov Din. Torej so presežek dale ravno tiste postavke, kjer plačujejo široki ljudski sloji (uslužbenki davek in trošarina na življenjske potrebščine).

IZ UPRAVE

Danes smo poslali vsem naročnikom čekovne položnice, da plačajo zaostalo naročnino do novega leta. Vsem, ki ne bodo naročnine poravnali, bomo ob novem letu list rstavili. Oni naročniki, ki imajo list plačan, pa naj oprostijo in položnico shranijo za pozneje.

Agitirajte za naš tisk!

Naše gibanje

Priprave za volitve delavskih in namesčenskih zaupnikov

Koledarsko leto trajanja mandata izvojenih zaupnikov je pri koncu. Vsako leto v mesecu januarju se vršijo redne volitve delavskih zaupnikov po vseh podjetjih. Volitve delavskih zaupnikov so iz leta v leto večje važnosti. Minulo leto so bile volitve delavskih zaupnikov močna manifestacija moči razrednega strokovnega pokreta.

Podjetnik so spoznali, kako važno vlogo igrajo del. zaupniki v slučaju sporov, ki izvirajo iz želje delodajalcev, da lahko nekontrolirano kršijo zakonite predpise o zaščiti delavcev in odvzamejo delavcem ostale pridobljene in izbojevalne pravice. Zato se mnoga podjetja zelo zanimajo, katere osebe bodo izbrane za delavske zaupnike, ter gredo celo tako daleč, da se šestokrat podjetniški upravni aparat naravnost vmešava v interne delavske pravice.

Bližajoče se volitve imajo pa še večji pomen. Mnogoštevilne kolektivne pogodbe so podaljšane, katere so delavci izbojevali z odkrito borbo v preteklem letu. Napad delodajalcev je enoten na celi črti. Mezde se znižujejo. Podaljšanje delovnega časa se skuša uvesti povsod, kjer je to le mogoče. Delodajalci pa tako možnost tudi ustvarjajo s tem, da sejejo mržnjo med delavce. Preko svojega vpliva v delavskih organizacijah ustvarjajo predpogoje, da ne pride do skupnih manifestacij in nastopov delavcev v podjetjih in delavskega razreda kot celote. Istočasno, za vsak slučaj, kadar jim to ne uspe, pa poskušajo z naredbami okrniti pravice delavcev. Tako je poleg uvajanja zakona o minimalnih mezdah, da hočejo sedaj **podjetniki uzakonitev neizplačevanja čezurnega dela**.

V vseh teh, kakor tudi drugih življenjskih vprašanjih delavskega razreda, imajo delavski zaupniki veliko vlogo. In zato se je treba že sedaj pripravljati na volitve delavskih zaupnikov, ker so zaradi kompliciranega volivnega sistema zahtevale dosedanje priprave za volitve velike težkoče s strani delavcev in delavskih organizacij. Ravno tako veliko delo so morale opravljati Delavske zbornice.

Radi teh težkoč je potrebno, da ves strokovni aparat takoj pokrene s pripravami, radi lažjega obvladanja dela, ki ga današnji način volitev zahteva. Kot prvo nalogo je potrebno izvršiti **grupiranje vseh moči v podjetjih**. Nujno je, da se vzpostavijo **volivni odbori**, da se predlaga Inspekciji dela dan, ko se bodo vršile volitve in da se **započnejo razgovori z vsemi strokovnimi skupinami radi skupnega nastopa pri volitvah**. Funkcionarji organizacij morajo prevzeti nase inicijativo v tem pravcu. Ako bi vodstva posameznih organizacij odklonila sodelovanje, je v tem slučaju potrebno **sodelovanje vzpostaviti v podjetjih med samimi delavci**. Inicijativne odbore, v koliko ne obstojajo, je potrebno **takoj vzpostaviti** radi lažjega stika med delavci. Volivna propaganda, v slučaju dveh list, je treba da bo umerjena in brez vsake prepirljivosti, da bi se tako preprečilo mržnjo med delavci. Zastrupljajoča atmosfera v volivni propagandi bi lahko imela v bodočnosti nedogledne posledice, od katerih bi pa imeli koristi le delodajalci.

Poedine krajevne organizacije in vsi ostali forumi se morajo brigati, da bodo volitve delavskih zaupnikov v vseh podjetjih izpačile v najlepšem redu in disciplini.

Razredni delavski pokret gre v volitve delavskih zaupnikov z določenim ciljem: da se dvigne borbni duh, morala in enotnost proletarijata, a vrhu tega spoznajo,

da delavski razred najvažnejši faktor v podjetjih, katerih osnovne pravice se morajo spoštovati. Mi moramo skušati, da bodo za delavske zaupnike izbrani oni delavci, v katere imajo najširše zaupanje vsi delavci v podjetju.

Delavski predstavnik v podjetju mora biti razumen, sposoben in odločen, on se mora v vsakem slučaju znati in s tem pravilno zastopati zaupane mu interese ostalih njegovih sodelavcev. Če bomo tako postopali, bo ustanova delavskih zaupnikov pridobila svojo največjo važnost ter bo v največjo korist delavskemu razredu in vsemu njegovemu naporu v borbi, ki se bodo vodile za pravico in boljše življenje.

Pojdite takoj na delo!

Strokovna šola

V tovarni smo vsi delavci in delavke organizirani v Savezu tekstilno odelnih radnika Jugoslavije, imamo tudi zakonito izvo-

Sklepi izvršilnega odbora Oblastne uprave URSS-a za Hrvatsko in Slavonijo v Zagrebu

Priobčujemo ta članek iz »Radnika«, da seznanimo naše delavce z dogodki, ki se v našem gibanju dogajajo.

Povodom nastale situacije, v zvezi z odgoditvijo kongresa URSSJ-a, ki je sklican za 6. december 1937 v Slav. Brodu, ter ostalih sklepov, je Izvršni odbor Oblastne uprave URSSJ-a za Hrvatsko in Slavonijo sklenil na svojih sejah od 9. in 16. novembra t. l. sledeče:

1. V smislu člena 24 statuta URSS-a se zahteva, da se izvedba sklepa Izvršilnega odbora URSS-a od 29. oktobra t. l. odloži in da se izvede njihova revizija, kar naj izvrši kongres URSS-a.

2. V tem času do sklicanja kongresa URSS-a, ki se vrši dne 17. in 18. aprila 1938, naj se izvrši konzultacija oblastnih uprav in sestavnih organizacij, v cilju razčiščenja tekočih vprašanj.

3. Sodrugi Luka Pavičević, Milorad Belić, Pero Damjanović in Branko Jovanović naj umaknejo svoje podane ostavke kot funkcionarji v IO URSS-a ter naj pod vodstvom starega predsedstva izvršijo priprave za kongres.

4. Da se kongres URSS-a napram prejšnjemu sklepu vrši v Sl. Brodu. V slučaju nesoglasnosti s tem predlogom, da pridejo na prvo mesto v obzir Zagreb ali Beograd.

Zagreb, 16. nov. 1937.

Oblastna uprava URSSJ-a za Hrvatsko in Slavonijo, Zagreb.

Novo situacijo so napravili sklepi Izvršiln. odbora URSSJ-a z dne 29. oktobra, a niso se spremenili niti na seji dne 9. nov. t. l. Na slednji je spremenjena le odločba v pogledu kongresa. Vprašanje odločitve Saveza tekstilno-oblačilnih delavcev in usnjarsko-predelovalnih delavcev, v odnosu do Splošne delavske strokovne zveze v Ljubljani in vprašanje odnošajev sestavnih organizacij URSS-a z vstopom ORS (Haramina) v URSS, ni spremenjeno. Nasprotno, dosežen je tudi drug sklep, v katerem **ne organizira kongresa Izvršilni odbor, temveč komisija, sestavljena iz treh oseb!**

Mi smo že iznesli stališče v vprašanju razmejitev organizacij, a oblastna konferenca URSS-a za Hrvatsko in Slavonijo z dne 16. maja t. l. je prinesla sklep tudi o razmerju URSS-a napram organizacijam izven sestava URSS-a. Mi ne bomo ponovno objavljali našega sklepa, želimo pa pokazati, da je zasnovan na sklepih II. in III. kongresa URSS-a in statutu URSS-a. Ker odločbe II. kongresa o razmejitvi organizacij se glase: »Vse sorodne organizacije so dolžne, da postopoma izvršijo medsebojno združenje, tako da bo na-

ljene obratne zaupnike in namestnike. Slišali smo, da priredi Strokovna komisija zaupniški tečaj, katerega bi se bili tudi mi radi udeležili, zato smo se prijavi pri Strokovni komisiji. Razočarani pa smo bili, ko nam je Strokovna komisija to odklonila. Naš Savez je ravno tako član URSS-a. Sklep plenarne seje URSS-a je, da se morejo ti Savezi spojit, dokler se ta spojitve ne izvrši, je s tem tudi podsavez tekstilno odelnih radnika v Sloveniji priznan in ima pravico do obstoja. Zato bi tudi morali člani in zaupniki tega Saveza posečati zaupniški tečaj, ki ga priredi Strokovna komisija.

Nam se tako postopanje strokovne komisije kot najvišjega foruma v Sloveniji ne zdi pravilno. Ako nam je Strokovna komisija izobrazbo zabranila, se bomo nadalje izobraževali potom knjig in časopisov, ki pišejo za naš enoten strokovni pokret.

Saj nima Strokovna komisija monopol za izobrazbo.

Zaupni ktovarne E.

pram centrali in napram strokovnim internacionalam iz vsake skupine materijelno samo po en savez (organizacija, unija ali podobno).

Vsaka skupina bo svojo notranjo organizacijo samostojno uredila. V tem pogledu priporoča kongres največjo previdnost, tako da bodo v zedinjenih savezih vseh krajev, vseh mest in vse panoge zadovoljne. Mešane organizacije obrtnih delavcev se bodo tolerirale izvzemši začasno in kot lokalne. Takšne organizacije se lahko osnujejo samo po odobritvi Izvrš. odbora URSS-a, ki bo ta vprašanja reševal po zaslišanju zainteresiranih savezov. Takšne organizacije so dolžne vse večje in za samostojno tarifno akcijo zrelejšje grupe stopnjama izdajati v odgovarjajoče saveze.

Sklepi kongresa povsem nasprotno govore kot sklepi Izvršilnega odbora od 29. oktobra t. l. Razen tega je tudi dejstvo, da niso vzete v obzir odločbe kongresa poedinih savezov, a niti se ni dalo možnosti, da savezi ta sporna vprašanja rešijo soglasno s centralo URSS-a na svojih merodajnih forumih. V vprašanju razgovorov o pristopu ORS v URSS je kongres sklenil:

»Razgovore z ORS-om želimo mi in smo vedno želeli, da vodimo pred javnostjo sebe, ne samo naše, temveč tudi internacionalne javnosti.«

Obenem je izvršena reorganizacija ORS-a in to:

1. da se sklopijo rudarski savezi v URSS z URSS-om v eno celoto.

2. sklop lesnih savezov, ki so v URSSJ, s sekcijo lesnih delavcev v ORS-u v eno celoto.

3. Združiti saveze živilcev, ki so v URSSJ, s savezom živilcev v Zagrebu in s sekcijo živilcev v ORS-u v eno celoto.

4. Obči Radnički Savez naj zbere vs panoge, ki pripadajo v sestavi tovarniške internacionale; in manjše grupe delavcev raznih gospodarskih panog, ki so začasno nesposobne, da se vzdržujejo samostojno.

Tretji kongres URSS-a je potrdil te sklepe in jih še močnejše podčrtal:

1. da bo čim manjše število organizacij v sestavi URSSJ-e, in da to število predstavlja čam močnejše jedinice.

2. Da obstoji po možnosti samo po ena deželna organizacija za poedine stroke.

3. Da bodo vsa podjetja ene stroke, odnosno gospodarske panoge, organizirane v eni organizaciji dotične stroke.

Oblastna konferenca URSSJ-e od 16. maja 1937 za Hrvatsko in Slavonijo, je prinesla tele sklepe:

a) glede tarifno strokovne akcije: da se dvignejo na višjo stopnjo, t. j. da se vodijo po vseh gospodarskih panogah, radi česar je potrebna koncentracija savezov;

b) glede odnošajev napram organizacijam, katere so izven sestava URSS-a: da se stvorijo stalni odbori od centralnega do pokrajinskega, mestnega ali tovarniškega odbora, kjer obstojajo takšne organizacije, v svrhu akcijske enotnosti.

O vseh sklepih Ursovega pokreta se ORS (Haramina) ni izjavil. To, za kar se je izjavil, je: prelom koalicije ORS-a z Narodno strokovno zvezo in platforma za ujediničenje z URSS-om, ki se glasi:

»Narodna strokovna zveza je pozvala naš Obči Radnički Savez na svoj kongres, ki se je vršil 6. in 7. aprila 1935 v Celju. Naša savezna uprava je sprejela poziv Narodne strokovne zveze ter sta kongresu prisostvovala dva predstavnika naše Savezne uprave. Ker je kongres Narodne strokovne zveze sprejel resolucijo, ki je v skladu z našimi težnjami, in ker se je zaključilo, da se ima sestaviti z našim Savezom koalicija, je naša savezna uprava sprejela to ponudbo. 25. aprila 1935 je bil sestavljen Izvršilni odbor te koalicije, na kar je isti organiziral konferenco, ki se je vršila 22. in 23. julija 1935 v Beogradu.

Po imenovanju konferenci je prenehal Izvršilni odbor omenjene koalicije funkcionirati, ker se predstavniki Narodne strokovne zveze niso odzvali niti enemu pozivu. Ne vemo, ali je Narodna strokovna zveza prekinila koalicijo z našim Savezom radi tega, ker je on ostal na svojem razrednem stališču, ali zato, ker je ona napravila s poedinimi URSS-ovimi strokovnimi organizacijami v Dravski banovini tako zvane tarifne zajednice. Ker je Narodna strokovna zveza prekinila zvezo z našim Savezom, zato je Upravni odbor zaključil, da se vzame na znanje prekinitev funkcioniranja Glavnega akcijskega odbora Jugoslovenskih delavskih in namesčenskih organizacij.

Ta izjava ne kaže načelne prekinitve ORS-a z Narodno strokovno zvezo. Nasprotno, ona obtožuje URSS v Sloveniji radi tarifne skupnosti, katera je, po njegovem mišljenju, mogla biti eden izmed razlogov za razcep koalicije Narodne strokovne zveze z ORS-om! In to sprejema ORS spamo na znanje!

Predlog ORS-a za zedinjenje z URSS-om:

1. sekanje gozdov, žage;
2. tovarne tanina, katrana, destilacije, rafinerije, celuloze, industrije cementa, kakor tudi vsa ostala kemična industrija;
3. privatna prometna podjetja;
4. tovarne spirita, piva, kvasa, sladkorja, olja, konzerv, likerja, knjaka itd.;
5. tovarne papirja, stekla, gumbov itd.;
6. skladiščni delavci, špediterski delavci;
7. občinski uslužbenci;
8. hišni posli;

Principijelno stojimo na stališču, eno podjetje ena organizacija, a v kolikor danes obstojajo v teh podjetjih URSS-ove organizacije, ne napravljamo iz tega vprašanje. Kar se tiče gozdov in žag, je treba to prepustiti Občemu radniškemu savezu v Savski in vrhaski banovini, a v ostalih delih naše države, v kolikor obstoja ta industrija, naj se pripoji Savezu lesnih delavcev. Zaagrski delavci pa bodo ustanovili svoj strokovni savez v ORS-u, ki bo vstopil v unijo lesnih delavcev.

Autonomija, ki izhaja iz pravil in pravilnika našega Saveza, je zajamčena po statutu URSS-a, člen 51, se glasi: »je pravno samostojna jedinica in kot takšna napram predpisom svojih pravil polnopravno razpolaga s celo svojo premočino in nepremično imovino.« Da bi naš Savez ne imel kakršnekolik težkoče v svojem delu, t. j. da bi se ne sprl s sodružnimi organizacijami na terenu, predlagamo, da kongres URSS-a, na podlagi statuta čl. 54. prinese sklep, da naj bodo zgoraj označena industrijska podjetja dodeljena našemu Savezu kot delokrog njegovga organizacijskega dela.

Naš ORS je pripravljen, da s svojimi organizacijami, razen žag in sekanja gozdov, ustanove Unijo s Splošno delavsko strokovno zvezo v Ljubljani. Naš Savez sprejema z gornjim dodatkom statut URSS-a, in izjavlja, da sprejema statut URSS-a in da je pripravljen vse obveznosti, ki izhajajo iz njega, izvrševati.

Ti predlogi ORS-a spreminjajo statut in sklepe I. in II. kongresa URSS-a. To ni zedinjenje, temveč ultimatum za razzediničenje. Mi sm obili in smo za zedinjenje, akcijsko in organizacijsko z vsemi razrednimi organizacijami izven sestava URSS-a, toda na platformi, ki odgovarja interesom in potrebam celotnega pokreta in celega delavskega razreda. In ravno nasprotno temu ni mogel izvršni odbor URSS-a prinesiti tako dalekosežnih sklepov in to tem bolj, ker so v nasprotju z sklepi II. in III. kongresa. Ker II. kongres v razgovorih ORS-a in URSS-a s

predstavniki internacionalne poudarja:

»Predstavniki URSSJ-e so izjavili na to, da obstojajo spori med organizacijami okoli razmejitve tako med lesnimi delavci in ORS-om, živili in ORS-om, železničarji in ORS-om itd. in da centrala mora te spore likvidirati, da bo prenehala borba na terenu, ki ovira napredek pokreta.«

Če se temu doda, da z vstopom ORS-a v URSS začneja ORS organizirati tekstilne delavce v Vojvodini, tedaj je že vnaprejšnje očitno, da se odločbe izvršilnega odbora od 29. okt. 1937 ne more sprovesti v življenje brez večjih trenj, ki bi objektivno prinesle veliko škodo Ursovem pokretu in interesu delavskega razreda kot celote.

Sklepi izvršilnega odbora GRS-a

Z odločbo seje Izvršilnega odbora GRS-a z dne 16. m. so razrešeni članstva v redakcijskem odboru »Radničkih novin« v Beogradu sodrugi Bogdan Krekič in Bogoljub Djurič. Na njihova mesta so kot člani redakcije delegirani v imenu GRS-a sodrugi Luka Pavličević ter njegov namestnik Vojta Velicković. O politiki, s katero se s. Bogdan Krekič ne strinja, bo GRS v bodoči številki »Radničkih novin« podal svoje stališče.

Sklepi centrale URSS-a

Sklepi Izvrš. odbora URSSJ-e z dne 29. oktobra t. l., po katerem se odgodi kongres, sklican za 6. decembra t. l. v Sl. Brodu, na nedoločen čas, se je sklenilo tudi, da se prepoveduje Savezu usnjarsko-predelovalnih delavcev in Savezu tekstilno-oblačilnih delavcev organizirati delavce v Sloveniji; da se podružnice Saveza tekstilcev v Sloveniji ne smatrajo sestavnim delom URSS-a, da se vsak savez avtomatično izključuje iz sestava URSS-a, ki se ne bo pokoril tem odredbam takoj po 10 dneh. Dne 9. novembra pa se je del teh sklepov spremenil, ki se glasijo:

I.

- a) da se kongres URSSJ-e vrši 17. in 18. aprila 1938 v Ljubljani;
- b) da se dnevni red kongresa poleg že objavljenega dnevnega reda, stavi točka: Statut URSSJ: referat prevzame s. Pfeifer;
- c) da referat o socialno-političnih ustanovah prevzame s. Jakšič;
- d) da referenti v poedinih točkah do konca januarja 1938 izdelajo resolucijo po svojih referatih in jih dostavijo tajništvu URSS-a radi obvestila zainteresiranih;
- e) da se sestavi odbor z nalogo, da se briga za pripravo kongresa; v ta odbor so delegirani ss. Pfeifer, Sedej in Krekič.

II.

Tajništvo centrale URSS-a naj obvesti upravo GRS o odstopu članov z njegovega teritorija kot funkcionarjev v centralnih forumih; v kolikor se GRS s tem odstopom strinja, in ga pozvati, da Izvršnemu odboru URSS-a predloži druge osebe radi kooptiranja v centralne forume.

III.

Da tajništvo URSS-a preko svojih oblastnih odborov in sestavnih organizacij izvrši anketiranje o spremembah Uredbe o minimalnih mezdah in da po dobljenih podatkih izdela memorandum za revizijo te uredbe na bazi konkretnih predlogov.

S tovariškim pozdravom
za: Ujed. Rad. Sind. Saveza Jugosl.
tajnik: Bogdan Krekič l. r.

Odstop sodr. B. Krekiča

Sodrugi Bogdan Krekič je poslal upravi GRS-a (Glavni Radnički Savez), v Beogradu pismo, ki se glasi:

Dragi sodrugi!

Prosim, da sprejmete na znanje moj odstop kot člana redakcijskega odbora Radničkih novin, kjer sem delegiran z Vašo odločbo. Smatram, da sem moralno obvezen, da ta odstop iznesem, ker ne morem zastopati niti braniti politiko GRS, s katero se ne strinjam, katera ima svoj konkretni izraz v:

a) odstopu predstavnikov GRS v forumu celotnega pokreta;

b) vplivanju na sestavne organizacije, da umaknejo svoje predstavnike iz centralnih forumov, čeprav jih tja niso delegirali, temveč so bili izvoljeni na kongresu URSSJ;

c) odločbi, da osebne izjave poedincev lahko zavzamejo mesto vzporedno z odločbami merodajnih forumov pokreta;

d) načinu, ki ga smatra GRS potrebnim in ki lahko vodi borbo proti draginji in za zaščito realnih delavskih mezd.

Po vseh teh vprašanih in drugih, smatram, da imam obveznost, da zastopam in branim intencije celotnega pokreta, kar bom tudi napravil, ter podajam ostavko na dolžnosti v GRS.

Beograd, 12. nov. 1937.

S sodružnim pozdravom

Bogdan Krekič,

Tajnik centrale URSSJ.

Trbovlje

O brezposelnih in delamržežih

Trboveljski dopisnik »Slovenskega Naroda« se je dne 18. nov. t. l., v št. 264, spodtaknil ob neke trboveljske Urbanče, katerih je baje tudi v Trbovljah nekaj, in da bi bilo dobro, da bi se od prilike napravila po naši dolini kakšna večja varnostna racija, da bi se tako ugotovilo, kdo je res pravi brezposelni, ki ne more dobiti dela, in kdo je poklicni delamržež in postopač, ki se mu ne ljubi delati, pa če tudi se mu nudi delo.

Zatobi svetoval dopisniku »Sl. N.« in vsem onim, ki tako radi rabijo take izraze, sledeče: Predno pišete takšne dopise, poskrbite za to, da se da možnost vsem našim brezposelnim takojšnje stalne zaposlitve z dostojno mezdo, in ko to izvršite, potem šele sestavite podatke, koliko je ostalo brezposelnih, ki se niso prijavili za delo, šele takrat imate pravico one brezposelne, ki se niso odzvali, imenovati delamržeže in slično. Dokler pa tega ne storite, je takšno pisanje skrajna podlost in demagogija. Zanimalo bi nas, kako bi takšen človek pisal članke, če bi se mu godilo tako kot nam brezposelnim, ki moramo prenočevati v najhujšem mrazu sestrani in raztrgani in bosi po kozolcih. Seveda, tem gg. dopisnikom so delavci delamržeži, če nočejo zastonj garati, ter se jih odklanja, ko stalno moledujejo za delo. Gospodje s plačo 1500 Din in še z lepo pokojnino, pač ne morejo lepše pisati o brezposelnih v meščanskem časopisju. Geslo za odstranitev brezposelnosti je: Dati delo! »Za pošteno delo, pošteno plačilo!«

Eden izmed »delamržežev«.

Guštanj

Vsem razredno zavednim sodrugom v čast, nezavednim pa v zgled! Kovinarji v tovarni grofa Thurna na Ravneh, d. d. v Guštanju, si morajo zapisati v zgodovino mezdnege boja izid letošnje borbe za kolektivno pogodbo. Kdor je pravilno zasledoval živahnost in delovanje organizacije, ta lahko tudi pravilno sodi.

Vodstvo organizacije podružnice SMRJ si je zastavilo nalogo, da vzdrami slehernega sotrpina, mu odpre oči in ga pripravi za boj, ki nas čaka. Skušali smo dvigniti organizacijo na 80 do 90%. Posamezni funkcionarji so se trudili, da so vzpostavili v celi tovarni 9 sekcij, to se pravi, vsak obrat ima svoje funkcionarje in je praktično delo upravnega odbora in zaupniškega aparata precej olajšano. Po trudopolnem delu je bilo vse to urejeno, obenem pa se je začelo pripravljati gradivo za novo kolektivno pogodbo, nakar je bilo sklicano javno zborovanje, na katerem sta bila navzoča tudi ss. Pogačar in Golmajer, in določili

na tem zborovanju datum, oziroma dan razprave in to za 24. junij t. l.

Pogajanja so se prvič vršila za naturalne dajatve, oziroma pravico do zakona 219—220 in 221. Vse to je bilo rešeno, ali mezdni sistem je ostal nedotaknjen. Začela se je zavlačevalna taktika ter se je tako zavleklo do 10. avgusta t. l. Vršili so se ponovno sestanki vseh sekcij, dobra volja naših sodrugov ni padla, temveč se je še povečala in dočakali smo 10. avgust. Ko se je pričelo mezdno gibanje, je imelo delavstvo popolno zaupanje v delegacijo, ki je bila odposlana na razpravo. Še pred podpisom pogodbe pa je moral sodrug M. V. zapustiti razpravo na zahtevo g. ravnatelja radi ndločnega nastopa, češ, žnjim ne razpravljam več. Šele po dvehurni razpravi je bila pogodba podpisana, s katero je bila zvišana mezda na 50 par od ure, vpoštevaje čl. 219—220 in 221 obrtnega zakona, ter 4 dnevni plačan dopust, ki smo da izrabili od 4.—8. septembra. To je bil prvi plačani dopust guštanjkega delavstva. (Nadalj. prih.)

Kranj

V Kranju se nahaja okrog tisoč stavbinskih delavcev. Delo stavbinskih delavcev je sezonsko ter vemo, da bomo le težko preživeli zimski čas. Naše mezde že sedaj ne zadostujejo za najskromnejše preživljanje. Mi, ki gradimo lepe palače, bomo v zimskem času stradali kruha. Tisti, katerim garamo, se ne bodo brigali za nas. Mi smo z borbo izvojevali našo kolektivno pogodbo, katero pa vsa podjetja kršijo. Ne izplačujejo se bolniški šilhti, ne plačajo se nadure, ki se delajo po 13 in še več na dan, čeravno je v kolekt. poogdbi jasno določen 10 urni delovnik. Pri vseh podjetjih imajo priganjače, da bi čim bolj izkoristili izmučenega delavca.

Mi dobro vemo, da je pri vseh podjetjih isti sistem priganjstva in da so vsi enotni, kadar ščitijo svoje interese. Delavci! Zavedajmo se tega, da bomo le potom močne, enotne in razredne strokovne organizacije, s svojimi enotni mnastopom priborili za sebe tinitim nastopom priborili za sebe tinsto pravico, ki nam po zakonu pripada. Zato pa moramo vsi na delo za pojačanje naše stavbianske organizacije, ker le tu je edina pot, po kateri si bomo izboljšali svoj mizerni položaj. Naše geslo naj bo: »Vsi do zadnjega v organizacijo stavbinskih delavcev, vsi za enotnost vsega delavstva!«

Stavbinec, Kranj.

Žene

Naše družine

Dostikrat čitam, da je družina osnova družbe, da jo je treba zaščititi z vsemi zakoni. To je razlog, radi katerega mečejo poročne žene iz služb in pravijo, da mora žena ostati doma pri svojih otrocih. S tem izgovorom mečejo žene le iz boljših služb. Delavski materi je zaenkrat še dovoljeno, da ostane 10 in 12 ur v tovarni, ker bi bilo sicer treba podjetniku previsoko plačevati njenega moža delavca. Zato pa tudi naše družine ne tako strašno žalostno izgledajo. Mož in žena sta ves dan z doma, a je še dobro. Mnogo je slučajev, da je mož brezposeln doma in žena služi, zato, ker njo zaposluje podjetnik za manjšo plačo. Otroci so prepuščeni sami sebi. O dečjih zavetiščih, ki jih vsako podjetje, kjer je zaposlenih večjih število delavcev, moralo imeti in vzdrževati, pri nas ni govora. Vzgoja otrok je prepuščena predmetni ulici. V šoli naši otroci slabo napredujejo. Čudno ni — lani so ugotovili, da v neko ljubljansko šolo, kamor hodi večina delavski

Mladina koraka

Predavanje o sodobni mladini v Trbovljah

Društvo »Mladi« je v nedeljo, 28. nov. t. l., priredilo v Trbovljah zanimivo predavanje: »O sodobni mladini«. Predavatelj univ. prof. dr. Stanko Gogala je v uvodu razlikoval mladino, ki se za nič ne briga, od mladine, ki slepo sledi vzorom. Tretjo vrsto mladine, ki se kritično postavi v življenje, pa je živo in prepričevalno postavil med poslušalce. Poudaril je pravico, ki jo ima mladina, pravico do **svojeja mladinskega življenja**. Dejal je, da se ta tretja današnja mladina zelo razlikuje od prejšnje generacije. Ona se ne izgublja v teorijah in debatah pri zeleni mizi, nego z odprtimi očmi stopa v življenje. Zato jo označuje resna volja za delom, praktično in realno. (Primer delo študentov za akcijo za spolnitate univerze.) Tako konkretno delo pa mora nujno združevati vso tisto mladino brez razlike svetovnega nazora, ki terja neizprosno poštenosti, pravičnosti, resnice. Mladino, ki res spoznava do dna svojo in tujo ideologijo, ne more nihče z demagogijo in frazami pognati v zagrešen boj med seboj, ker taka globoka mladina gleda v bližnjem res **človeka**, kateremu gre spoštovanje. Da pa mladina spozna temeljitost, ji je nujno potrebno kulturno življenje, oplajanje in bogatenje iz virov velikih genijev — kulturnih tvorcev.

Značilnost, ki označuje sodobno mladino, je njen odnos do avtoritete. Ona ne prizna vsiljenih puhlih voditeljev. Ona tirja močnih, poštenih ljudi, katere v globini duše spoštuje in prizna za avtoriteto. Poudaril je zlasti tudi narodnost, živ čut pripadnosti slovenskemu narodu in končal, da maroma današnja mladina razume in ji nuditi vso pomoč za uresničanje njenega poslanstva, **spremeniti svet v duhu ljubezni, poštenosti in pravičnosti**.

V debato je poseglo več delavcev, ki so pozdravili delo »Mladih« študentov — sinov črnih revirjev, katerim se hočejo oddolžiti s tem, da jim nudijo kulturo in izobrazbo, do katere delavec tako težko pride. Zahvalili so se gosp. predavatelju z željo, da spet čuje njegovo besedo. Izrazili so željo, da »Mladi« dajo inicijativo za združitev vseh trboveljskih društev, kulturnih in oportunističnih, na skupnem vzgojno-kulturnem delu. Na tak način bo lahko vsa trboveljska mladina izrazila željo, kaj bi hotela vedeti, se skupno vzgajala za dolžnost, katero ji je naložil čas.

Na vprašanje, kakšna naj bo politična vzgoja mladine, je g. predavatelj odgovoril: vzgoja za **strpnost za skupnost**. Res, da bomo eni klerikalci, drugi liberalci, tretji socialisti itd., vendar nas ideološke razlike ne smejo razdvojiti v zagrizeno borbo, nego moramo stremeti za skupnim **realnim** programom vseh Slovencev. Žal da osnov takega realnega programa razen gospodarskih zahtev v debati ni nihče konkretiziral. Jasno je, da se bo vsa mladina morala boriti skupno za **pravico do življenja, za možnost življenja, za boljše lepše življenje**. Fašizem jemlje mladini vse to. Ne vpraša, hočeš še živeti, nego pripravlja vojno, da vanjo pošilja mladino. Ne vpraša, ali lahko živiš? Za večje dobičke izžema ene s prekomernim delom, druge v brezposelnost in propad, če se mlad človek preda zavesti: nepotreben, odveč si na svetu.

Zato je nujna združitev vse mladine, ker od fašizma trpi vsa mladina, naj bo katoliška, liberalna, nacionalistična ali marksistična.

Povodom obletnice obrambe Madrida so poslali v Madrid pozdravne brzojavke mnoge ugledne svetovne osebnosti: predsednik delavske socialistične internacionale ed Brouckere, tajnih Adler, Masereel, Heinrich Mann, J. Lipschitz, H. A. Lenormand, G. Friedmann, Romain Rolland, Charles Vildrac, Franz Hellens, Ozenfant, André Gide itd.

V Parizu se je vršilo dne 29. okt. veliko zborovanje v korist demokracije Španije. Govorili so: André Marty, Margarita Nelken, Comarera, Marcel Cachin in Zyromski.

IZ UREDNIŠTVA

K. K. P. Zdi se ti, da nima smisla toliko pisati proti »Straži v viharju«, češ da tega lističa skoraj nihče ne pozna in da mu samo reklamo delamo. Mislim, da nimaš prav. »Straža v viharju«, »Mi mladi borci«, Ljotičevski »Zbor« so res majhni. Toda, ker so to najbolj reakcionarni, antidemokratski, ki najbolj delujejo proti vsaki skupnosti ljudstva in se poslužujejo najnesramnejše demagogije in umazanih sredstev (»Neprickovana sorodnost z denunciacijo«) so zelo nevarni. Reakcijo je treba udariti v glavo in reakcionarni tisk tudi. Po toči zvoniti je prepozno in že vnaprejši je treba razkrinkati in onemogočiti njegov vpliv.

Isti. Tvoja opomba glede skupščine Delavske zbornice se mi zdi pravilna. Naš list bi moral prinesiti objektivnejšo sliko skupščine. Drugič se bomo pazili take površnosti. Tudi z drugim priporočam soglašamo.

G. J. Alb. Šp. Tvojega odgovora na članek »Še nekaj za lažji premislek«, ki je izšel dne 20. okt. v »Delavski Politiki«, ne moremo priobčiti. Članek se nam zdi preveč osebni in bi ne služil zblizanju delavstva pri KID, ampak bi nasprotja in nezaupanja še povečal. Kritika je potrebna, toda biti mora stvarna in prepričujoča. Zelo pa želimo, da se še kaj oglasiš, ker od tam nimamo nobenega glasu do sedaj.

L. F. V. Oglasi se še kaj. Piši o kulturne min strokovnem življenju v Vašji dolini. Vsaj o žagarjih in gozdarjih.

V. M. G. Vendar en glas iz Vašega kofa. Upam, da ni zadnji in da boš redno dopisoval.

ženstvu delavstva v današnjem sistemu. Žene radi takih razmer v družinah najbolj trpijo. Detomori, splavi, nezakonski otroci, umiranje otrok, to so njihove tragedije. Zato pa je mesto žene tudi med tistimi, ki se bore za izboljšanje razmer, ki bodo podlaga srečnim družinam. Delavska mati.